

- ANALYSE

Hvert tiende arbejdssted i detailbranchen er forsvundet

Analyse fra Dansk Erhverv viser, at hvert tiende arbejdssted inden for detailbranchen er forsvundet siden 2009. Antallet af arbejdssteder er faldet i næsten alle kommuner. Udviklingen skyldes mere internethandel og en bevægelse mod færre, men større arbejdssteder.

Der har i mange år været en tendens til, at butikker forsvinder fra gadebilledet. Det har bl.a. været medvirkende til, at regeringen i august 2020 oprettede et partnerskab for levende bymidter¹.

Dansk Erhverv har undersøgt, hvordan antallet af arbejdssteder i detailbranchen har udviklet sig i perioden 2009 til 2019. Vi har desuden undersøgt, hvad der kan forklare udviklingen, og hvordan tallene varierer på tværs af kommuner og brancher.

Undersøgelsen viser, at i perioden fra 2009 til 2019 er antallet af arbejdssteder inden for detailhandel faldet fra 28.000 til 24.500. Det svarer til, at hvert tiende arbejdssted er forsvundet ud af det lokale bybillede. Tendensen er forholdsvis ensartet på tværs af landets 98 kommuner, hvor kun syv kommuner har oplevet en fremgang i løbet af de ti år.

Udviklingen er blandt andet en konsekvens af forbrugernes stigende efterspørgsel efter onlinevarer. Detailbrancher, der sælger udvalgsvarerⁱⁱ via internettet, har oplevet en stor stigning i antallet af arbejdssteder, mens de tilsvarende fysiske butikker med samme udvalg har oplevet en tilbagegang. Der er desuden en tendens til, at der bliver færre små arbejdssteder men flere store. Det er med til at forklare, at antallet af job i detailbranchen er steget på trods af, at antallet af arbejdssteder er faldet.

Indhold i notet

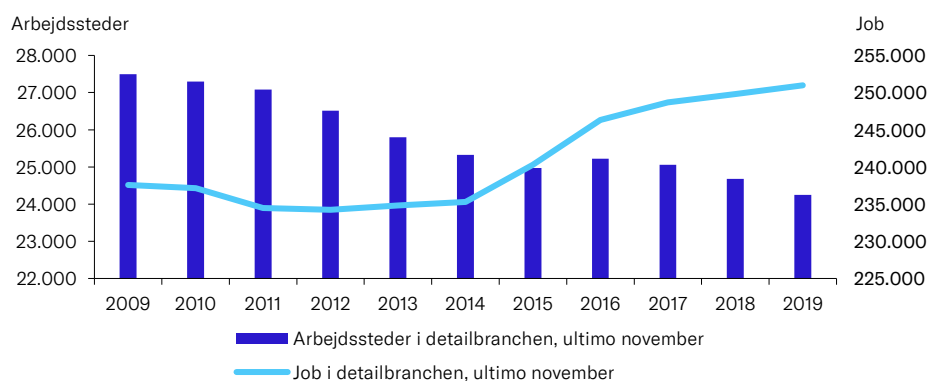
Vi præsenterer først udviklingen i antal arbejdssteder inden for detailhandlen som helhed, og vi sammenholder tallene med udviklingen i antallet af job i detailbranchen. Derefter ser vi på udviklingen af arbejdssteder på tværs af kommuner og på tværs af detailhandelns underbrancher. Til sidst beskriver vi datakilderne i et metodeafsnit.

Udvikling i antal arbejdssteder i detailbranchen

Siden 2009 er antallet af detailhandelsarbejdssteder i Danmark faldet støt. I 2009 var der ca. 28.000 arbejdssteder indenfor detailbranchen, og i 2019 var der 24.500, se figur 1. Det svarer til et fald på 12 pct. Dermed er lidt over hvert 10. arbejdssted forsvundet fra det lokale bybillede.

Det faldende antal arbejdssteder har ikke medført færre job i branchen. I 2019 var der mere end 250.000 job, hvilket er en stigning på knap 6 pct. siden 2009. Antallet af job dækker over antal beskæftigede lønmodtagere, selvstændige og arbejdende ægtefæller. En person kan godt besidde flere job.

Figur 1: **Udviklingen i antal arbejdssteder og antal job i detailhandlen, 2009-2019**

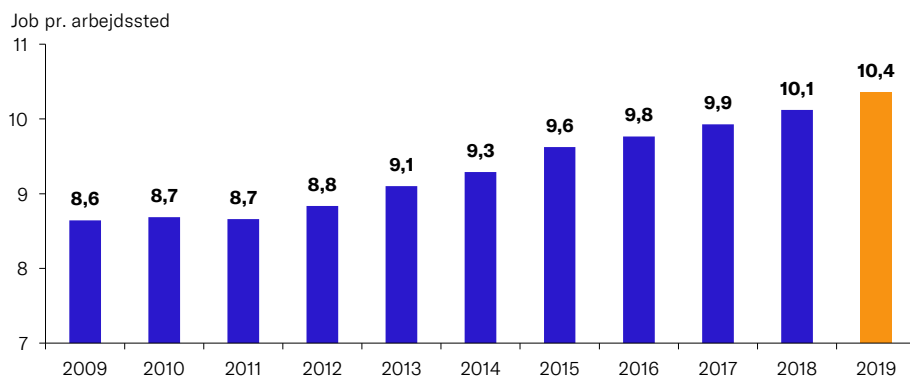
Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, ERHV1.

Note: Bemærk at figurens akser begynder i hhv. 22.000 arbejdssteder (venstre) og 225.000 beskæftigede (højre).

Detailarbejdsstederne bliver større

Når antallet af arbejdssteder i detailbranchen falder, mens antallet af job stiger, må det skyldes en tendens til flere ansatte pr. arbejdssted. Figur 2 viser, at antallet af job pr. arbejdssted i detailbranchen steget støt siden 2009.

Figur 2: **Job pr. arbejdssted i detailbranchen, 2015-2019**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, ERHV1.

Vi ser dermed en omstilling fra mange små arbejdssteder til færre, men større arbejdssteder.

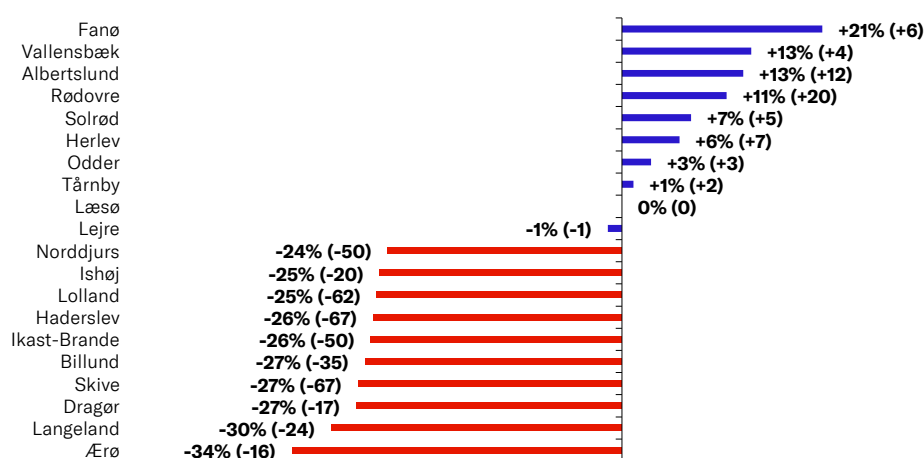
Udvikling på tværs af landets kommuner

Samlet set er antallet af detailarbejdssteder i Danmark faldet med 12 pct. i løbet af de sidste 10 år. På tværs af Danmark har 89 af landets 98 kommuner oplevet et fald i antallet af arbejdssteder i perioden. Kun otte kommuner har haft en positiv udvikling i antal arbejdssteder, og en enkelt kommune har haft nulvækst, se figur 3.

Fanø Kommune har haft den største procentvise vækst. Antallet af arbejdssteder er steget med 21 pct., hvilket svarer til 6 arbejdssteder. Af de øvrige 7 kommuner med fremgang er fem af dem beliggende i hovedstadsområdet. De har samlet haft en fremgang på 45 arbejdssteder, mens hovedstadsområdet som region har oplevet et fald på 400 arbejdssteder.ⁱⁱⁱ

De to kommuner med størst tilbagegang er de to nabøer, Ærø og Langeland. De har oplevet et fald i antallet af arbejdssteder på hhv. 34 og 30 pct. En del af forklaringen kan være et fald i indbyggertallene. I løbet af den tiårige periode år fra 2009 til 2019 er indbyggertallet i Ærø Kommune faldet med knap 10 pct., mens det for Langeland Kommune er faldet med 7,5 pct.^{iv} Faldet i indbyggertallene betyder et fald i antallet af forbrugere, hvilket kan gøre det sværere at drive forretning på de to øer.

Figur 3: **Procentvis og absolut ændring i antallet af detailarbejdssteder fra 2009 til 2019 i de 10 kommuner med hhv. største stigninger/mindste fald og største fald**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Note: Top 10-kommuner med største stigninger/mindste fald er markeret med blå. Bund 10-kommuner med største fald er markeret med rød.

Faldet i indbyggertal kan dermed være en delvis forklaring på, hvorfor antallet af arbejdssteder falder i nogle kommuner. Der er dog også andre væsentlige forklaringer. Forbrugernes præferencer spiller en central rolle, hvilket kan ses, når vi i næste afsnit ser på udviklingen på tværs af detailbrancher.

Generelt er der ikke tale om en forskydning af arbejdssteder fra små til store kommuner. De fire største kommuner i Danmark målt på indbyggertal – København, Aahus, Aalborg og Odense – har også oplevet en tilbagegang på 5-11 pct. siden 2009, se tabel 1 i bilag 1. Tabellen viser udviklingen i antal arbejdssteder og indbyggertal for landets 98 kommuner fra 2009 til 2019.

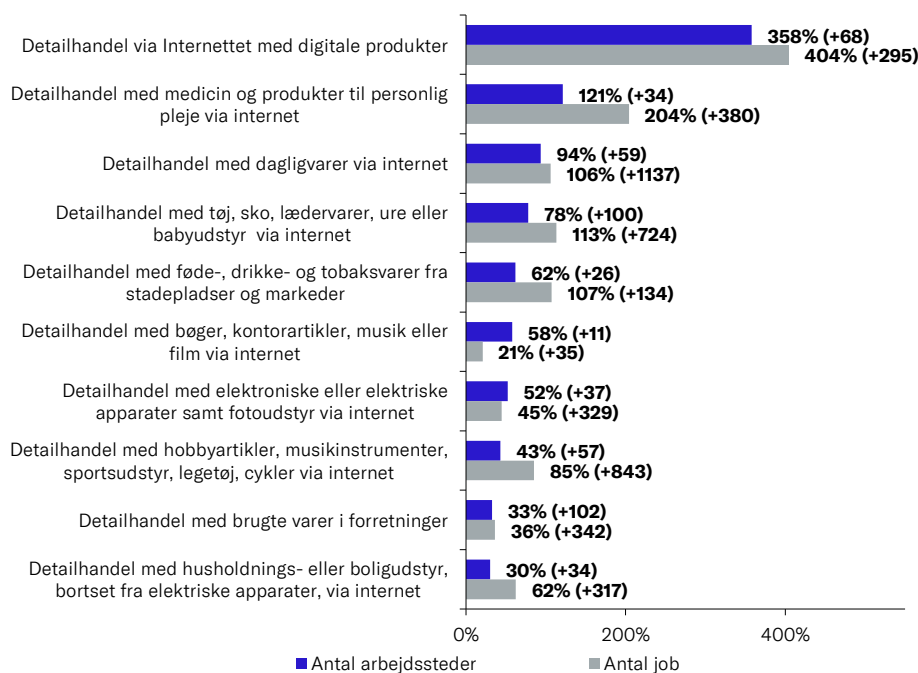
Udvikling på tværs af brancher

Til trods for, at der overordnet har været et fald i antallet af arbejdssteder i detailbranchen som helhed, så er det langt fra alle brancher, der har oplevet tilbagegang.

Salg via internettet er fortsat i fremgang

Figur 4 viser, at ud af de ti brancher med størst vækst i antal arbejdssteder, opererer otte med salg via internettet. *Detailhandel med digitale produkter via internettet* har haft den største vækst med mere end en firedobling i antallet af arbejdssteder fra 2015^v til 2019.

Figur 4: **Brancher med størst vækst i antal arbejdssteder. Procentvis og absolut ændring i antal arbejdssteder og antal job, 2015-2019**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

De resterende brancher med størst fremgang er *detailhandel med føde-, drikke- og tobaksvarer fra stadepladser og markeder* og *detailhandel med brugte varer i forretninger*.

Væksten i disse to brancher illustrerer den øgede efterspørgsel, der er kommet efter streetfood og genbrugsvarer. I 2015 var der 313 arbejdssteder, der forhandlede brugte varer. Fem år efter er det tal steget til 415. Det er den største absolutte stigning i antal arbejdssteder på tværs af brancherne.^{vi} Tabel 2 i bilag 2 viser udviklingen i antal arbejdssteder for alle brancherne i detailhandlen fra 2015 til 2019.

Figur 4 viser også, at de ti brancher med størst vækst i antal arbejdssteder også har oplevet en høj vækst i antallet af job.

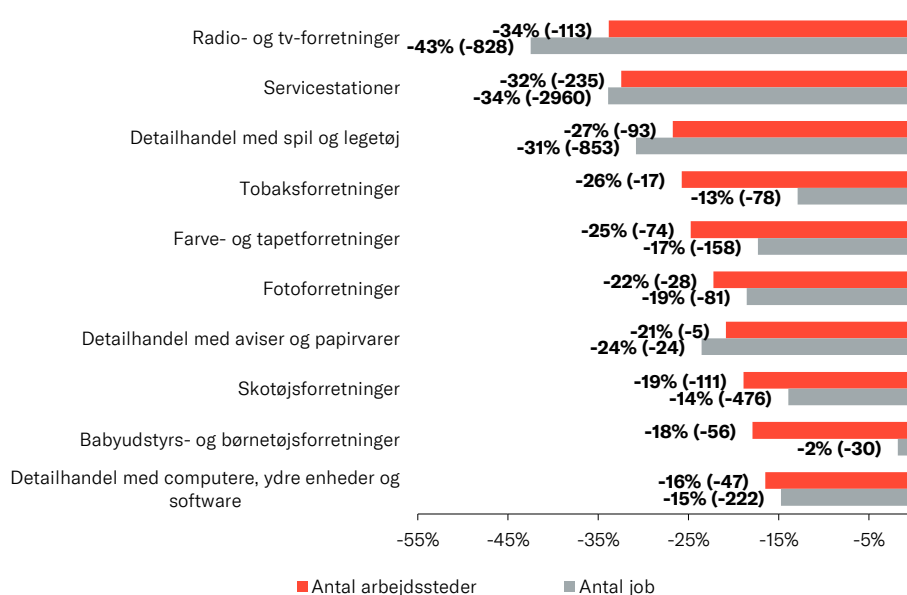
Det er vigtigt at bemærke, at en del af forklaringen på den høje vækst blandt internetbrancherne er, at de kommer fra et lavt niveau både hvad angår arbejdssteder og job. I 2015 udgjorde brancherne 3,1 pct. af det samlede antal arbejdssteder inden for detailbranchen. I 2019 er andelen steget til 5,5 pct. I samme periode er andelen af job i internetbrancherne steget fra at udgøre 2,3 pct. af det samlede antal job i detailbranchen til 4 pct. af det samlede antal job.

Coronapandemien i løbet af 2020 og 2021 vil yderligere stimulere væksten i internethandel, da forbrugerne er blevet tvunget til at foretage deres indkøb via nettet som følge af nedlukningerne af mange fysiske detailbutikker. Figur 6 i bilag 2 viser, at andelen af danskere, der handler på internettet, er steget støt siden 2009.

Tilbagegang blandt brancher med fysisk salg af populære onlinevarer

Figur 5 viser de ti brancher i detailhandlen, som har haft det største fald i antal arbejdssteder. Mange af dem er brancher, der sælger nogle af de tilsvarende udvalgsvarer, som forbrugerne i høj grad køber via internettet. Det gælder blandt andet detailhandlen med sko, tøj og babyudstyr og detailhandlen med spil og legetøj.

Figur 5: **Brancher med størst tilbagegang i antal arbejdssteder. Procentvis og absolut ændring i antal arbejdssteder og antal job, 2015-2019**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

Den største tilbagegang er hos branchen radio- og tv-forretninger. Siden 2015 er antallet af arbejdssteder inden for branchen faldet med knap en tredjedel. Det samme gør sig gældende for servicestationer, der omfatter tankstationer mv.

Alle brancherne har desuden oplevet et fald i antallet af job i perioden fra 2015 til 2019.

Metode

Datagrundlaget for analysen på kommuneniveau er en særkørsel fra Danmarks Statistik på antal arbejdssteder under branchekoden detailhandel. Denne er opdelt på alle 98 kommuner. Data for detailbrancherne kommer fra Danmarks Statistik tabel ERHV1.

Et arbejdssted kan i princippet være fx et lager eller en administrativ kontorbygning, ligesom også rene e-handelsarbejdssteder, der ikke fremgår som fysiske butikker i gadebilledet, indgår. E-handelsarbejdssteder udgør dog kun 5,5 pct. af det samlede antal arbejdssteder i 2019. I praksis er de fleste arbejdssteder derfor fysiske butikker, og man kan derfor se udviklingen over tid som udtryk for ændringer i butiksbilledet.

Analysens tal opgør det samlede antal detailarbejdssteder i en kommune og indfanger derfor ikke den forskydning, der sker inden for kommunegrænsen. Dermed belyser analysen ikke en eventuel forskydning fra landområder og små bysamfund til større byområder indenfor samme kommune.

Om dette notat

Arbejdet med analysenotatet er afsluttet den 22. marts 2021.

Om Dansk Erhvervs Analysenotater

Dansk Erhverv udarbejder løbende analyser, som samles i analysenotater. Ambitionen er at udgøre et kvalificeret og anvendeligt beslutningsgrundlag i forhold til væsentlige, aktuelle udfordringer på alle områder, som har betydning for dansk erhvervsliv og den samfundsøkonomiske udvikling. Det er tilladt at citere fra Dansk Erhvervs analysenotater med tydelig henvisning til Dansk Erhverv.

Kontakt

Henvendelser angående analysen kan ske til Markedsdirektør Henrik Hyltoft på hhy@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6217.

Henvendelser angående metode og beregninger kan ske til Seniorøkonom Agnete Nielsen på anie@danskerhverv.dk eller på tlf. 3374 6179 eller til Studentermedhjælper Mads Mathias Jensen på mmj@danskerhverv.dk

Bilag 1. Udvikling i arbejdssteder og indbyggertal i kommunerne

Tabel 1: Udvikling i arbejdssteder og indbyggertal 2009-2019

Kommune	Antal arbejdssteder 2009	Antal arbejdssteder 2019	Ændring i arbejdssteder 2009-2019, antal	Ændring i arbejdssteder 2009-2019, pct.	Ændring i indbyggertal 2009-2019, pct.
Albertslund	96	108	12	13%	0,6%
Allerød	81	63	-18	-22%	7,7%
Assens	189	157	-32	-17%	-2,2%
Ballerup	200	172	-28	-14%	2,2%
Billund	132	97	-35	-27%	1,5%
Bornholm	236	213	-23	-10%	-7,0%
Brøndby	95	88	-7	-7%	4,8%
Brønderslev-Dronninglund	169	137	-32	-19%	1,7%
Dragør	62	45	-17	-27%	6,4%
Egedal	122	114	-8	-7%	5,6%
Esbjerg	565	522	-43	-8%	0,9%
Fanø	29	35	6	21%	6,1%
Favrskov	178	157	-21	-12%	4,6%
Fredensborg	136	114	-22	-16%	4,0%
Fredericia	230	205	-25	-11%	3,5%
Frederiksberg	560	530	-30	-5%	9,4%
Frederikshavn	414	351	-63	-15%	-4,1%
Frederikssund	216	187	-29	-13%	2,5%
Frederiksværk-Hundested	139	112	-27	-19%	0,8%
Furesø	129	113	-16	-12%	8,5%
Faaborg-Midtfyn	218	171	-47	-22%	-0,6%
Gentofte	410	341	-69	-17%	7,7%
Gladsaxe	218	207	-11	-5%	10,2%
Glostrup	127	120	-7	-6%	7,6%
Greve	198	186	-12	-6%	4,8%
Gribskov	214	189	-25	-12%	1,4%
Guldborgsund	342	274	-68	-20%	-3,6%
Haderslev	261	194	-67	-26%	-1,2%
Hedensted	189	171	-18	-10%	1,7%
Helsingør	376	310	-66	-18%	2,5%
Herlev	118	125	7	6%	8,1%
Herning	426	399	-27	-6%	4,3%
Hillerød	279	236	-43	-15%	8,3%
Hjørring	389	303	-86	-22%	-3,6%
Holbæk	346	294	-52	-15%	2,5%
Holstebro	320	282	-38	-12%	2,2%
Horsens	440	360	-80	-18%	10,8%
Hvidovre	169	161	-8	-5%	8,2%
Høje Taastrup	213	198	-15	-7%	6,9%
Hørsholm	160	146	-14	-9%	2,9%
Ikast-Brande	193	143	-50	-26%	2,8%
Ishøj	80	60	-20	-25%	10,6%
Jammerbugt	214	192	-22	-10%	-1,4%
Kalundborg	208	160	-48	-23%	-2,1%
Kerteminde	89	87	-2	-2%	0,1%
Kolding	496	434	-62	-13%	4,9%
København	3.341	3.167	-174	-5%	20,2%
Køge	326	306	-20	-6%	6,7%

Langeland	80	56	-24	-30%	-7,4%
Lejre	68	67	-1	-1%	3,7%
Lemvig	121	104	-17	-14%	-8,9%
Lolland	245	183	-62	-25%	-12,9%
Lyngby-Taarbæk	362	309	-53	-15%	8,3%
Læsø	16	16	0	0%	-9,4%
Mariagerfjord	229	189	-40	-17%	-1,7%
Middelfart	178	147	-31	-17%	2,5%
Morsø	122	101	-21	-17%	-7,7%
Norddjurs	207	157	-50	-24%	-1,8%
Nordfyn	116	104	-12	-10%	0,1%
Nyborg	131	107	-24	-18%	1,0%
Næstved	403	356	-47	-12%	2,5%
Odder	100	103	3	3%	5,0%
Odense	976	864	-112	-11%	8,6%
Odsherred	184	164	-20	-11%	-0,1%
Randers	478	431	-47	-10%	3,9%
Rebild	112	86	-26	-23%	3,5%
Ringkøbing-Skjern	300	280	-20	-7%	-3,2%
Ringsted	188	162	-26	-14%	7,0%
Roskilde	437	390	-47	-11%	7,7%
Rudersdal	220	178	-42	-19%	4,8%
Rødovre	185	205	20	11%	10,6%
Samsø	33	26	-7	-21%	-8,0%
Silkeborg	423	386	-37	-9%	5,7%
Skanderborg	235	210	-25	-11%	9,4%
Skive	246	179	-67	-27%	-4,3%
Slagelse	402	364	-38	-9%	2,1%
Solrød	70	75	5	7%	11,2%
Sorø	127	100	-27	-21%	1,3%
Sorø	127	100	-27	-21%	1,3%
Stevns	87	78	-9	-10%	3,8%
Struer	108	83	-25	-23%	-6,6%
Svendborg	306	262	-44	-14%	-1,0%
Syddjurs	223	181	-42	-19%	3,5%
Sønderborg	308	249	-59	-19%	-2,9%
Thisted	272	220	-52	-19%	-4,2%
Tønder	196	178	-18	-9%	-6,5%
Tårnby	167	169	2	1%	6,9%
Vallensbæk	30	34	4	13%	24,6%
Varde	254	230	-24	-9%	-0,7%
Vejen	175	144	-31	-18%	0,1%
Vejle	532	512	-20	-4%	8,4%
Vesthimmerlands	191	147	-44	-23%	-3,6%
Viborg	430	388	-42	-10%	4,6%
Vordingborg	253	203	-50	-20%	-1,6%
Ærø	47	31	-16	-34%	-9,6%
Aabenraa	279	221	-58	-21%	-2,2%
Aalborg	931	832	-99	-11%	9,7%
Århus	1.505	1.381	-124	-8%	14,1%

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

Bilag 2. Udvikling i arbejdssteder i brancherne

Tabel 2: Udvikling i arbejdssteder 2015-2019

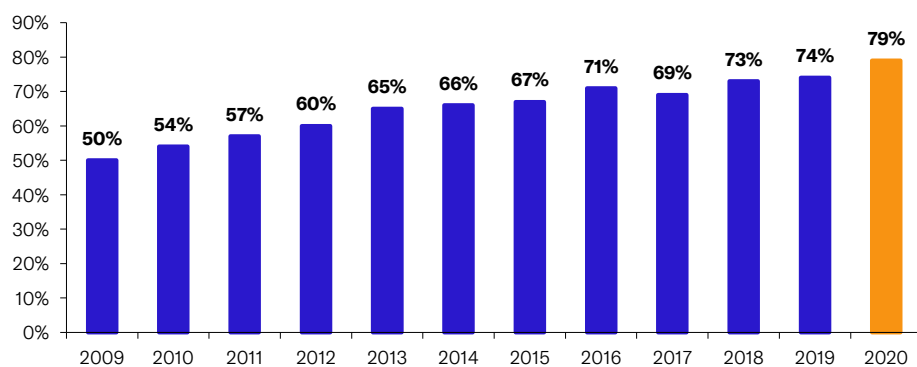
Branche	Antal arbejdssteder 2015	Antal arbejdssteder 2019	Ændring i arbejdssteder 2015-2019, antal	Ændring i arbejdssteder 2015-2019, pct.
Detailhandel via Internettet med digitale produkter	19	87	68	358%
Detailhandel med medicin og produkter til personlig pleje via internet	28	62	34	121%
Detailhandel med dagligvarer via internet	63	122	59	94%
Detailhandel med tøj, sko, lædervarer, ure eller babyudstyr via internet	128	228	100	78%
Detailhandel med føde-, drikke- og tobaksvarer fra stadepladser og markeder	42	68	26	62%
Detailhandel med bøger, kontorartikler, musik eller film via internet	19	30	11	58%
Detailhandel med elektroniske eller elektriske apparater samt fotoudstyr via internet	71	108	37	52%
Detailhandel med hobbyartikler, musikinstrumenter, sportsudstyr, legetøj, cykler via internet	132	189	57	43%
Detailhandel med brugte varer i forretninger	313	415	102	33%
Detailhandel med husholdnings- eller boligudstyr, bortset fra elektriske apparater, via internet	113	147	34	30%
Detailhandel med medicinske og ortopædiske artikler	165	197	32	19%
Detailhandel med kosmetikvarer og produkter til personlig pleje	475	561	86	18%
Detailhandel med brød, konditori- og sukkervarer	482	551	69	14%
Detailhandel med drikkevarer	375	424	49	13%
Detailhandel med andre varer fra stadepladser og markeder	45	51	6	13%
Detailhandel med elektriske husholdningsapparater	279	309	30	11%
Apoteker	413	455	42	10%
Anden detailhandel med fødevarer i specialforretninger	504	543	39	8%
Planteforhandlere og havecentre	96	104	8	8%
Kunsthandel og gallerivirksomhed	179	194	15	8%
Detailhandel med telekommunikationsudstyr	261	279	18	7%
Anden detailhandel fra ikke-specialiserede forretninger	210	223	13	6%
Detailhandel med belysningsartikler samt husholdningsartikler i.a.n.	97	102	5	5%
Optikere	734	765	31	4%
Boligtekstilforretninger	191	194	3	2%

Detailhandel med køkkenudstyr, glas, porcelæn, bestik, vaser, lystager mv.	396	404	8	2%
Møbelforretninger	500	507	7	1%
Detailhandel med andre varer i.a.n.	828	834	6	1%
Forhandlere af lystbåde og udstyr hertil	72	73	1	1%
Blomsterforretninger	844	840	-4	0%
Cykel- og knallertforretninger	609	609	0	0%
Detailhandel fra postordreforretninger	-	-	0	0%
Detailhandel med andre varer i.a.n. via internet	371	371	0	0%
Supermarkeder	775	767	-8	-1%
Detailhandel med ure, smykker og guld- og sølvvarer	653	642	-11	-2%
Detailhandel med tekstiler, beklædningsartikler og fodtøj fra studepladser og markeder	42	41	-1	-2%
Dyrehandel	281	269	-12	-4%
Discountforretninger	1.603	1.528	-75	-5%
Slagter- og viktualieforretninger	434	406	-28	-6%
Byggemarkeder og værktøjsmagasiner	510	478	-32	-6%
Forhandlere af musikinstrumenter	71	66	-5	-7%
Købmænd og døgnkiosker	1.719	1.576	-143	-8%
Forhandlere af sports- og campingudstyr	852	788	-64	-8%
Fiskeforretninger	199	182	-17	-9%
Detailhandel med tæpper, vægbeklædning og gulvbelægning	273	248	-25	-9%
Detailhandel med musik- og videoptagelser	23	21	-2	-9%
Tøjforretninger	3.698	3.354	-344	-9%
Detailhandel med kjolestoffer, garn, broderier mv.	300	269	-31	-10%
Forhandlere af gaveartikler og brugskunst	713	641	-72	-10%
Detailhandel med bøger	281	253	-28	-10%
Lædervareforretninger	138	124	-14	-10%
Frugt- og grøntforretninger	245	219	-26	-11%
Detailhandel med computere, ydre enheder og software	285	238	-47	-16%
Babyudstys- og børnetøjsforretninger	313	257	-56	-18%
Skotøjsforretninger	587	476	-111	-19%
Detailhandel med aviser og papirvarer	24	19	-5	-21%
Fotoforretninger	126	98	-28	-22%
Farve- og tapetforretninger	299	225	-74	-25%
Tobaksforretninger	66	49	-17	-26%
Detailhandel med spil og legetøj	348	255	-93	-27%
Servicestationer	724	489	-235	-32%
Radio- og tv-forretninger	334	221	-113	-34%

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.

Bilag 3. Forbrug på internettet

Figur 6: **Andel danskere der har internethandlet indenfor de seneste 3 måneder**

Kilde: Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel BEBRIT07.

Noter

ⁱ [Nyt partnerskab kickstarter arbejdet for levende bymidter | Erhvervsministeriet \(ritzau.dk\)](https://ritzau.dk/nyheder/nyttilbud/nyt-partnerskab-kickstarter-arbejdet-for-levende-bymidter)

ⁱⁱ Udvalgsvarer dækker over varige forbrugsgoder som tøj, sko, elektronik mv.

ⁱⁱⁱ Dansk Erhverv på baggrund af særkørsel fra Danmarks Statistik.

^{iv} Dansk Erhverv på baggrund af Noegletal.dk.

^v I afsnittet om forskelle på tværs af brancher ser vi kun på udviklingen tilbage til 2015. Det skyldes, at branchekoderne for internetbrancherne først blev oprettet i 2014.

^{vi} Dansk Erhverv på baggrund af Danmarks Statistik, tabel ERHV1.